

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านชายเขา หมู่ 4 ตำบลกลางดง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นายจักรกฤษณ์ นามทองดี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นายจักรกฤษณ์ นามทองดี : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านชายเขา หมู่ 4 ตำบลกลางดง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ อิศรา ประมูลสุข, 132 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านชายเขา ตำบล
กลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างเดือนธันวาคม 2544 – กันยายน 2545
กรณีศึกษาผลการดำเนินงานบริหารและการจัดการของกองทุนหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ เป็นการจะ
ศึกษาสภาพแวดล้อมโดยรวมทั้งหมดของหมู่บ้าน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการประเมิน คือ เพื่อศึกษา
กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเป็นไปตามเป้าหมายและกองทุนหมู่บ้านช่วยส่งผลต่อ
การพัฒนาหมู่บ้านเพียงใด รวมถึงเพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบว่าอะไรทำ
ให้เกิดผลดีและอะไรทำให้เกิดอุปสรรคปัญหากับการดำเนินงานของกองทุน ในกระบวนการ
ดำเนินการจัดทำสารนิพนธ์ ผู้จัดทำได้ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในรูปแบบของชีพ
โมเดลตามกรอบความคิดทฤษฎีของ”สต๊อฟเฟิลบีม”ที่เป็นไปตามข้อกำหนด โดยใช้รูปแบบของบร
-บร 12 และอื่น ๆ ผลจากการประเมินพบว่ากระบวนการบริหารกองทุนหมู่บ้านชายเขาเป็นไป
อย่างมีระบบ มีการจัดการบริหารตามรูปแบบที่ได้กำหนดและปรับรูปแบบให้เข้ากับหมู่บ้านของ
ตนให้มีความคล่องตัวอยู่เสมอ

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....จักรกฤษณ์ นามทองดี.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ อิศรา ประมูลสุข)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ อิศรา ประมูลสุข)

.....
(อาจารย์อติษา รักษาชล)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2545

- 8 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ อิศรา ประมูลสุข อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
 - คุณจารย์เสฐ์ พิมพะบุตร พัฒนาการอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
 - นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มผู้นำชุมชน ที่ได้ช่วยอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในหลาย ๆ ด้าน
 - ประชากรกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนทุกท่าน รวมทั้งประชาชนในหมู่บ้านชายเขาที่ได้ให้ข้อมูลและช่วยเหลือดูแลอำนวยความสะดวก
- สุดท้ายนี้ต้องกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่ได้ให้ศึกษาพัฒนาตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ในด้านการศึกษา

นามจักรกฤษณ์ นามทองดี
บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านชายเขา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง-จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1-3
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 ปรัชญ์นั้วรณกรรม	4-18
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์.....	4
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	5
3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	8
4. หลักการประเมินโครงการแบบชีพพ์โมเดล.....	16
5. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ.....	17
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	19-28
1. รูปแบบการประเมินโครงการ.....	19
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	19
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	20
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	27
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	28

เรื่อง

บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	29-39
1. การประเมินบริบทชุมชน.....	29
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	35
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ดู.....	37
4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	38
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	40-43
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	40
2. วิธีการดำเนินการ.....	40
3. ผลการดำเนินการ.....	41
4. อภิปรายผล.....	41
5. ข้อเสนอแนะ.....	42
บรรณานุกรม.....	44
ภาคผนวก.....	45
ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544.....	45
ภาคผนวก ข กฎระเบียบกองทุนหมู่บ้านชายเขา.....	69
ภาคผนวก ค แบบรายงานการเก็บข้อมูล บร. 1 – บร. 12.....	78

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	จำนวนและร้อยละของประชากรในหมู่บ้านชายเขา.....	33
ตารางที่ 2	จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ.....	33
ตารางที่ 3	จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพ.....	34
ตารางที่ 4	การวัดรายได้ของจำนวนครัวเรือน.....	34

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากการที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งมี พตท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อจัดความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกของความเป็นชุมชนและท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่นซึ่งชุมชนจะเป็นผู้ที่กำหนดดูแลการดำเนินงาน และตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านตนเอง จะเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นจัดการดูแลตนเองตามระบอบประชาธิปไตยพื้นฐาน อีกทั้งจะเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้เกิดสภาพคล่องทางการเงินกับชุมชน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

จากนโยบายในการดำเนินงานที่เร่งด่วนของรัฐบาล หมู่บ้านชายเขา ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้รับการอนุมัติการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านชายเขา มีการให้ดำเนินการบริหารและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อสนองตอบนโยบายรัฐบาล ให้เกิดความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของหมู่บ้านชายเขา

ดังนั้นจึงมีความต้องการที่จะทราบว่า การดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านชายเขา เป็นไปในทิศทางใดตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายอย่างไร เพื่อเป็นการทราบผลดังกล่าวบันทึกกองทุนหมู่บ้านชายเขา ที่ได้ลงปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านชายเขา ทำการศึกษาข้อมูลและวิจัยในพื้นที่ ได้จัดทำการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยการเขียนเรียบเรียงในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” ตั้งแต่การเริ่มต้นของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจนถึงปัจจุบัน เพื่อจะได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หมู่บ้าน

2. วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของคนในชุมชนตามโครงการกองทุนหมู่บ้านว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด
2. เพื่อได้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาหมู่บ้าน จากการศึกษาปฏิบัติงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยทางด้านบวกและปัจจัยทางด้านลบ ว่าอะไรทำให้เกิดผลดี

และอะไรทำให้เกิดอุปสรรคปัญหาต่อการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. เพื่อเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ในการสร้างระดับความสามารถของคนในชุมชน

3. กรอบความคิดทฤษฎี

การประเมินโครงการหรือการจัดความสามารถในการดำเนินงานว่า บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ดังนั้นผู้จัดทำกรณิพนธ์ จึงได้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิด เพื่อทำการวิเคราะห์การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดให้ใช้ต้นแบบความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) โดยการใช้หลักการของ “Stufflebeam” เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้มาซึ่งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

C ย่อมาจาก Context Evaluation คือ การประเมินสถานะแวดล้อมก่อนดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้าน

I ย่อมาจาก Input Evaluation คือ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเพื่อพิจารณาแผนการดำเนินงาน

P ย่อมาจาก Process Evaluation คือ การประเมินกระบวนการเพื่อหาข้อบกพร่องและแก้ไข

P ย่อมาจาก Product Evaluation คือ การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นเพื่อเปรียบเทียบกับอุปสงค์

แผนภาพความคิดพื้นฐานการประเมินโครงการของ Stufflebeam

4. วิธีดำเนินการ

ในการดำเนินงานประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้
 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทำความเข้าใจถึงเป้าหมาย,วัตถุประสงค์ และระเบียบต่าง ๆ ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาทำความเข้าใจสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 ที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดแหล่งเก็บข้อมูลและวิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบ บร. 1 - 12 และหาข้อมูลเพื่อเติมนอก
 เหนือจากตามแบบ บร. ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมา ทำการวิเคราะห์ประเมินผลโครงการตามรูปแบบ
 CIPP Model ของ Stufflebeam

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการเรียบเรียงสารนิพนธ์ ตามรูปแบบของหน่วยงานที่ได้กำหนดไว้

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. ได้ทราบและเข้าใจถึงกระบวนการดำเนินงานของชุมชนในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามเป้าหมายของรัฐบาล
2. ได้ทราบถึงผลการดำเนินงานจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการพัฒนาหมู่บ้าน
3. ได้ทราบถึงสิ่งที่ทำให้เกิดผลดีและสิ่งที่ทำให้เกิดอุปสรรคจากการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้าน
4. ได้ทราบถึงระดับการเรียนรู้ร่วมกัน ที่เพิ่มความสามารถของคนในชุมชน

บทที่ 2

ปรัทัศน์วรรณกรรม

ในการจัดทำสารนิพนธ์นี้ผู้จัดทำ ได้รวบรวมรายละเอียดที่เกี่ยวกับหลักวิชาต่าง ๆ ใน ส่วนของเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิค วิธีการประเมินที่นำมาใช้ในครั้งนี ได้มีความถูกต้องสมเหตุสมผลตามหลักวิชาการที่ได้กำหนด ตามหลักวิชาการด้านเนื้อหาสาระและการประเมินด้านเทคนิคอย่างมีระบบตามที่กำหนดไว้ มีการ ประเมิน 5 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่
 - 2.1 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
 - 2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
 - 2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่
 - 3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง
 - 3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง
4. หลักการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนในรูปแบบซีพีพี โมเดล (CIPP Model)
5. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์

นโยบาย

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อจะเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการสร้างอาชีพ ตลอดจนแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่งในการต่อสู้กับปัญหาความยากจน ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังนี้

หลักการ

การจะนำความสำเร็จมาสู่ นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองควรประกอบด้วยดังนี้

1. ความพร้อมของหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย

- การสร้างจิตสำนึกและการเรียนรู้ร่วมกัน
- เลือกสรรคนดีเป็นคณะกรรมการกองทุน
- จัดทำระเบียบข้อบังคับ
- จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ขอรับจัดสรรเงินจากรัฐบาล

2. การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน
4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

วัตถุประสงค์

1. เป็นแหล่งเงินทุนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้
2. ส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน ในการเรียนรู้และความคิดริเริ่ม
4. เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ
5. ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้ง
และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

พ.ศ. 2544

ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยจะสรุปประเด็นที่มีความสำคัญ ๆ เกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้แก่

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” ประกอบไปด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่มีนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 3 คนให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง
เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ
จำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใดถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้
รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในการประชุม หรือเลือกกรรมการคน
หนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการ
ลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นการชี้
ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- (2) กำหนดแผนการจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแผนการจัดสรรให้แก่
กองทุน
- (3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อเสนอต่อคณะ
รัฐมนตรี
- (4) กำหนดแผนงาน และออกแบบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการ
บริหารงานกองทุน
- (5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดการผล
ประโยชน์ของกองทุน
- (6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
- (7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- (8) ออกระเบียบ คำสั่งและประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- (9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน

(10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(11) ปฏิบัติหน้าที่อื่นหรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หมวดที่ 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยจะสรุปประเด็นที่มีความสำคัญ ๆ เกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยสำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- (6) จัดให้มี หรือสนับสนุน ให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการจะพิจารณาแผนงานบริหารและจัดการกองทุน
- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- (9) ดำเนินงานหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- (10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- (11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านชายเขา หมู่ที่ 4 ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันกำหนดขึ้น โดยจะอ้างอิงจากกฎระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นหลักสำคัญ โดยกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในประเด็นที่สำคัญ ๆ มีดังต่อไปนี้

1. ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านชายเขา”
2. ที่ตั้งกองทุน ที่ทำการ
เลขที่ 52 หมู่ 4 บ้านชายเขา ตำบลกลางดง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30320
3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
 - เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 - เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น
 - เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
 - เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
 1. เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 2. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 3. เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
 4. เป็นคนรู้จักรักสามัคคี
 - เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
 1. เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ
 2. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 3. เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน
 4. เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน
4. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้
 - เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
 - เงินกู้ยืม
 - ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุนกลุ่ม ๆ
 - ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
 - เงินค่าหุ้น
 - เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

- เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพัน

5. คุณสมบัติของสมาชิก

- เป็นผู้ที่พำนักหรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนการจัดตั้งกลุ่ม
- เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกลุ่ม ฯ
- เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่ม ฯ
- เป็นผู้ที่คณะกรรมการกลุ่ม ฯ ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกลุ่ม ฯ เป็นสำคัญ
- มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น

6. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกลุ่ม ฯ
- ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 5 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่ม ฯ โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่ม
- คณะกรรมการกลุ่ม ฯ เป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลใดเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

7. เมื่อคณะกรรมการกลุ่ม ฯ พิจารณาคุณสมบัติตาม ข้อ 5 และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากสัจจะกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตภายในสามวันนับจากวันที่ได้รับแจ้งเข้าเป็นสมาชิก

8. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ตาย
- ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกลุ่ม ฯ
- ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม
- จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
- จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
- นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้
- มีลักษณะ และคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 5

9. สมาชิกที่ไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันใด ๆ กับกองทุนทั้งในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกัน

อาจจะขอลาออกและให้ขาดจากการเป็นสมาชิกของกองทุนได้ โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาอนุญาตและให้ขาดสมาชิกภาพในวันที่คณะกรรมการกองทุนดำเนินการอนุญาต

10. ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพอาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

11. การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิกทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล กลุ่มหรือองค์กรชุมชนเป็นรายละเอียดสลิปบาท

12. หุ่น ๆ หนึ่ง มีมูลค่าหุ้นละสลิปบาท สมาชิกแรกเข้าจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น

13. วิธีการชำระค่าหุ้น สมาชิกสามารถชำระค่าหุ้น โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งดังต่อไปนี้

- ชะระได้โดยใช้เงิน

- ชำระโดยใช้ทรัพย์สินที่สมาชิกที่มีอยู่ ได้แก่

1. ผลผลิตการเกษตร ที่สามารถเก็บผลผลิตไว้ได้ในระยะเวลายาว และสามารถขายเพื่อเปลี่ยนเป็นเงินได้ เช่น ข้าวโพด ทุบหิม น้อยหน้า เป็นต้น

2. ผลผลิตทางการเกษตรแปรรูป ที่สามารถเก็บไว้ได้นาน และสามารถขายเพื่อเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ เช่น มะม่วงคอง แคมพู เป็นต้น

3. งานจักสานหรืองานหัตถกรรมต่าง ๆ ที่สามารถขายเพื่อเปลี่ยนเป็นเงินได้ เช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าทอมือต่าง ๆ ตะกร้า กระเป๋า เป็นต้น

4. อาหารแปรรูปที่สามารถเก็บไว้ได้นาน และสามารถขายเพื่อเปลี่ยนเป็นเงินได้ เช่น น้ำพริกต่าง ๆ เป็นต้น

5. ทรัพย์สินอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

14. สมาชิกพิจารณาเลือกบุคคลที่เหมาะสม มีความรู้และความชำนาญ เพื่อเป็นกรรมการกองทุน ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย จำนวน 15 คน

15. คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เลขานุการ เหรัญญิก ผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์

16. กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี

17. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

18. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
- ออกระเบียบข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน
- รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก
- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดหรือมอบหมาย

19. ประธานกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. เป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการกองทุน
2. เรียกประชุมคณะกรรมการกองทุน
3. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามมติ
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามข้อบังคับและมติคณะกรรมการกองทุน

20. ให้รองประธานกรรมการกองทุนทำหน้าที่แทนประธานกรรมการกองทุนเมื่อประธานกรรมการกองทุนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อประธานกรรมการกองทุนมอบหมายให้ทำการแทน

21. ถ้าประธานกรรมการกองทุนและรองประธานกองทุนที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมคราวหนึ่งคราวใดได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการกองทุนคนใดคนหนึ่งเป็นประธานสำหรับการประชุมคราวนั้น

22. เภรัญญิกกองทุนมีหน้าที่รวบรวมจัดเก็บ ดูแลรักษาเงินทุนและรายได้ของกองทุนรวมทั้งการจัดทำบัญชี พร้อมทั้งการควบคุมการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด

23. เลขานุการกองทุนมีหน้าที่ติดต่อประสานงานทั่วไป นัดประชุมกรรมการกองทุนและทำบันทึกรายงานการประชุม ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน

24. ผู้ตรวจสอบภายในมีหน้าที่ตรวจสอบบัญชี กำกับ ดูแล เงินกองทุนให้เป็นไปตามมติที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

25. ประชาสัมพันธ์มีหน้าที่ผลิตเอกสาร สิ่งพิมพ์ให้ข่าวสารแก่สมาชิกและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

26. กรรมการกองทุนอื่น ๆ ให้มีหน้าที่ตามคณะกรรมการกองทุนกำหนดมอบหมาย

27. คณะกรรมการกองทุนต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง แต่ถ้ามีความจำเป็นประธานอาจเรียกประชุมได้มากกว่า 1 ครั้ง และต้องมีกรรมการกองทุนอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงครบองค์ประชุม

28. การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมากและกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียง ในกรณีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งหรือเป็นผู้ชี้ขาด

29. ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาอาชีพ
2. การสร้างงาน
3. การสร้าง หรือ เพิ่มรายได้
4. ลดรายจ่าย
5. บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน

30. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องทำโครงการเพื่อขอเงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

31. วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกหนึ่งคนในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาทถ้วน

31. การดำเนินงานตามโครงการที่ขอกู้และจัดทำรายงาน สมาชิกจะต้องดำเนินโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

33. หลักประกันเงินกู้ ต้องให้สมาชิกของกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน และผู้ค้ำประกันมีสิทธิค้ำประกันผู้กู้ได้ไม่เกินสองราย

34. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 10 บาทต่อปี

35. ค่าปรับ ในกรณีผู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้เสียเบี้ยประกัน ในอัตราร้อยละศูนย์จุดห้าต่อวันหรือร้อยละห้าสิบบาทต่อเดือน

36. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีกองทุนและได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรร

37. กองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝากและบัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุนอย่างรอบคอบ เดือนละหนึ่งครั้ง แล้วตีพิมพ์ประกาศอย่างเปิดเผย ณ ที่ทำการกองทุนให้สมาชิกทราบ

38. ให้คณะกรรมการกองทุนนัดประชุมใหญ่สมาชิกอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1.1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมีครัวเรือน 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

3.1.2. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุมส่วนคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนต้องให้เป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการองค์กรหรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
4. ทูลดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
5. แนวคิดในการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาทจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3.3 การพิจารณาเงินกู้ สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การให้กู้ยืมนั้นคณะกรรมการได้ดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจการอนุมัติเงินกู้ยืมรายหนึ่งไม่เกินจำนวน 20,000 บาท
2. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามอำนาจทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว
3. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ยืม ไม่ว่าจะส่วนบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
4. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทน เงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
5. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1 ปี
6. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนด้านเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับกองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตดูแลจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา

ประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อจะสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต จากความร่วมมือของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับการจัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนบริหารจัดการโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนโดยมีการติดตามและประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านละ 1 ตำบลบาท

4. หลักการประเมินโครงการแบบชีพฟ์โมเดล

การประเมินตามรูปแบบชีพฟ์ (CIPP) ในการกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดที่ชัดเจนจะเป็นผลคืออย่างยิ่ง ในการเข้าสู่กระบวนการวัด ทั้งการสร้างเครื่องมือ การออกแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูล สดพ์เฟิลบีมได้กล่าวว่ากระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งได้แบ่งประเภทของการประเมินเป็น 4 ประเภทคือ

4.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็น ปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

4.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยกเลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวน (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

5. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ

1. จำเนียร สุขหลายและคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล” ในหนังสือ “รวมบทความทางการประเมินโครงการ” ศ.ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ), 2544:221-234 ดังนี้ D.L.Stufflebeam และคนอื่น ๆ (PDK, 1977 , P.261 – 265) ได้เสนอแบบจำลอง CIPP (Context – Input – Process – Product Model) เพื่อการประเมินผลโครงการจากแนวความคิดกว้าง ๆ รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลทั่ว ๆ ไปอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใด ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ขั้นตอนของการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ
2. ขั้นตอนของการรวบรวมสารสนเทศ (Information) ที่ต้องการ
3. ขั้นตอนของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการที่จะ
บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สตีฟเฟลปป์ ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อ
ให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ “

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ตามรูปแบบวิธีการประเมินโครงการ ที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ทำการประเมินเป็นการศึกษาเจาะลึกรายกรณีของหมู่บ้านชายเขา ตำบลกลางดง ที่ผู้จัดทำได้ลงพื้นที่ไปทำการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล โดยมีวิธีดำเนินการประเมินโครงการดังนี้

(1). รูปแบบการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินโครงการ ที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้นำมาใช้ในครั้งนี้ เป็นรูปแบบของชีพพีโมเดล จะแบ่งได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและประชาชน

1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

1.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

(2). ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (POPULATION) หมายถึง สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการที่ผู้ประเมินจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วน ประชากรกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 15 คน
- ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายต่าง ๆ
- ราษฎรในหมู่บ้าน จำนวน 122 ครอบครัว โดยการสุ่มสำรวจ 50 % จากจำนวนครอบครัว
- สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 80 คน
- จำนวนผู้ขอกู้ 50 คน

กลุ่มตัวอย่าง (SAMPLE) หมายถึงสมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่ดี

ของประชากร ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเนื่องมาจากการประหยัดเวลาและงบประมาณที่ต้องใช้เป็นจำนวนมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายประกอบด้วย

- ศึกษากลุ่มเป้าหมายในโครงการกองทุนหมู่บ้าน
- ราษฎรทั่วไป ที่ประกอบด้วยผู้ที่ เป็นสมาชิกกองทุน ฯ และผู้ที่ไม่เป็นสมาชิก

(3). ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้ประเมินได้มีการกำหนดตัวชี้วัดตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซิปป์โมเดลตามที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 1

ความหมายของตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามการแบ่งหน่วยระบบ 2 ระบบ คือหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบด้วยกัน ดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านทั้งหมดและรายบุคคล

บริบท

1.1 ตัวชี้วัด : ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ข้อมูลที่ต้องการ

1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน
2. การเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน
3. คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน
4. คนกลุ่มแรกที่มาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากและอพยพมาเพราะอะไร
5. สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านก่อนที่จะตั้งหมู่บ้านเป็นอย่างไร
6. อาชีพครั้งแรกของราษฎรที่อพยพมาอยู่หมู่บ้าน
7. ตั้งแต่เริ่มตั้งหมู่บ้านถึงปัจจุบัน ราษฎรมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพอะไรบ้าง ตั้งแต่ พ.ศ.ใด

8. มีการเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา

1.2 ตัวชี้วัด : สภาพปัจจุบันของหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. จำนวนประชากรในหมู่บ้าน
 2. จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
 3. อาณาเขตที่ติดต่อกับหมู่บ้านอื่น
 4. วัฒนธรรมประเพณี
 5. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน , ประปา, ไฟฟ้า , โทรศัพท์ , หอกระจายเสียง , วัด , โรงเรียน

1.3 ตัวชี้วัด : ด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. พื้นที่การทำกิน
 2. ผลผลิตอื่น ๆ ที่ได้จากการผลิต
 3. อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน
 4. รายได้ในหมู่บ้านออกไปขายแรงงานต่างถิ่น
 5. จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน
 6. รายได้ของประชาชนในหมู่บ้าน
 7. สภาพการศึกษาของประชาชนในหมู่บ้าน
 8. จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน

1.4 ตัวชี้วัด : ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
 2. กลุ่มต่างๆที่มีอยู่ในหมู่บ้าน(จำนวนสมาชิก,กิจกรรม,ปีก่อตั้ง)
 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ

1.5 ตัวชี้วัด : โครงการพัฒนาที่ผ่านมา

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. โครงการของภาครัฐ
 2. โครงการภาคเอกชน
 3. โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง

1.6 ตัวชี้วัด : ความเข้มแข็งของชุมชน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. ความสามัคคี
 2. ความซื่อสัตย์
 3. ความช่วยเหลือกัน

4. การยกย่องคนทำความดี
5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่ม
6. ชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
7. ชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
8. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ากัน
9. ชุมชนรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน
10. ชุมชนรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชน
11. ชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม
12. ชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้

ระดับรายบุคคล

1.7 ตัวชี้วัด : อาชีพเดิม

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. อาชีพหลัก/รอง
 2. ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ

1.8 ตัวชี้วัด : สมาชิกในครอบครัว

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. จำนวน, เพศ, อายุ, สถานภาพ, ระดับการศึกษา
 2. การมีงานทำและรายได้

1.9 ตัวชี้วัด : สภาพการอยู่อาศัย

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. ขนาดพื้นที่อยู่อาศัย
 2. บ้านเป็นของตนเองหรือไม่
 3. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภค

1.10 ตัวชี้วัด : รายได้ครอบครัว

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. รายได้ของครอบครัว
 2. ความพอเพียงรายรับรายจ่าย

1.11 ตัวชี้วัด : หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่
 2. สาเหตุของการมีหนี้สิน
 4. แหล่งเงินที่กู้ยืม

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้านและรายบุคคล

ระดับหมู่บ้าน

2.1 ตัวชี้วัด : นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. รายละเอียดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
 2. รายละเอียดของระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.2 ตัวชี้วัด : คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. จำนวนคณะอนุกรรมการ
 2. องค์ประกอบคณะอนุกรรมการ
 3. สัดส่วนกรรมการภาคประชาชน
 4. การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

2.3 ตัวชี้วัด : คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. จำนวนคณะกรรมการ
 2. คุณสมบัติ
 3. วิธีการได้มาซึ่งคณะกรรมการ
 4. สัดส่วนคณะกรรมการ

2.4 ตัวชี้วัด : การเตรียมความพร้อมการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. วิธีการเตรียมพร้อม
 2. เนื้อหาสาระในการเตรียมความพร้อม
 3. จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม
 4. หน่วยงาน/องค์กร ที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม

2.5 ตัวชี้วัด : เงินกองทุน 1 ล้านบาท

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. วันที่ได้รับอนุมัติเงิน 1 ล้านบาท
 2. การเก็บรักษาเงิน 1 ล้านบาท

2.6 ตัวชี้วัด : เงินทุนสะสมอื่น ๆ

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. การได้มาซึ่งเงินสะสม
 2. จำนวนและการเก็บรักษาเงินสะสม

2.7 ตัวชี้วัด : บัณฑิตกองทุน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. ประวัติส่วนตัวของบัณฑิตกองทุน ฯ
 2. บทบาทและหน้าที่ของบัณฑิต
 3. การมีส่วนร่วม

ระดับรายบุคคล

2.8 ตัวชี้วัด : จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
 2. เงินกู้ที่นำไปใช้

2.9 ตัวชี้วัด : วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม

2.10 ตัวชี้วัด : สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบในการนำไปประกอบอาชีพ

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. สถานที่ประกอบอาชีพ
 2. วัตถุดิบในการประกอบอาชีพ
 3. วัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและรายบุคคล

ระดับหมู่บ้าน

3.1 ตัวชี้วัด : การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ
 3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำ

3.2 ตัวชี้วัด : การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. กระบวนการจัดทำระเบียบขอขึ้นทะเบียน
 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ
 3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำ

3.3 ตัวชี้วัด : ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. การจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน
 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ
 3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำ

3.4 ตัวชี้วัด : กิจกรรมที่เกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. ช่วงเวลาและขั้นตอนการรับสมาชิก
 2. คุณสมบัติของผู้สมัคร
 4. การหมดสมาชิกภาพ
 5. การกำหนดประเภทสมาชิก

6. ปัญหาและอุปสรรคของสมาชิก

3.5 ตัวชี้วัด : กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. ขั้นตอนการขอกู้และเอกสารประกอบการขอกู้
 2. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล
 3. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล
 4. ขั้นตอนการโอนเงิน
 5. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้
 6. ปัญหาอุปสรรคของผู้กู้ยืม

3.6 ตัวชี้วัด : การส่งเสริมการให้เงินกู้

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. จำนวนครั้งและวิธีการแนะนำในการทำธุรกิจ
 2. วิธีการในการส่งเสริมการตลาดและการช่วยหาตลาด
 3. ปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริม

3.7 ตัวชี้วัด : การจัดสรรผลประโยชน์

- ข้อมูลที่ต้องการ
- สัดส่วนของการจัดสรรผลประโยชน์

3.8 ตัวชี้วัด : การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบผู้กู้
 2. วิธีการตรวจสอบและจำนวนครั้งในการตรวจสอบ
 3. ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบ

3.9 ตัวชี้วัด : การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. ประเภทของเครือข่ายการเรียนรู้
 2. กลุ่มคนที่เข้าร่วมการสร้างเครือข่าย
 3. วิธีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้
 4. ประโยชน์ที่รับจากการสร้างเครือข่าย

ระดับรายบุคคล

3.10 ตัวชี้วัด : การใช้จ่ายเงินกู้

- ข้อมูลที่ต้องการ
- รายละเอียดของการใช้จ่าย

3.11 ตัวชี้วัด : การหาความรู้เพิ่มเติม

- ข้อมูลที่ต้องการ
- วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม

3.12 ตัวชี้วัด : การหาตลาด

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. วิธีการหาตลาด

2. ผู้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำ

3. ปัญหาอุปสรรคในการตลาด

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

ระดับหมู่บ้าน

4.1 ตัวชี้วัด : จำนวนสมาชิกกองทุน

ข้อมูลที่ต้องการ

1. จำนวนสมาชิกเดิมและจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้น
2. เหตุผลที่สมาชิกเพิ่มขึ้น

4.2 ตัวชี้วัด : จำนวนผู้ได้รับเงินกู้

ข้อมูลที่ต้องการ

1. จำนวนผู้ยื่นกู้ยืมและผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ยืม
2. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้

4.3 ตัวชี้วัด : ยอดเงินให้กู้ยืม

ข้อมูลที่ต้องการ

1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติ
2. ยอดเงินคงเหลือจากการอนุมัติเงินกู้

4.4 ตัวชี้วัด : จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้

ข้อมูลที่ต้องการ

1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนและไม่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด
2. การแก้ไขปัญหาผู้ที่ไม่ชำระคืนตามกำหนด

4.5 ตัวชี้วัด : ยอดเงินที่มีการชำระคืน

ข้อมูลที่ต้องการ

1. ยอดเงินกู้ที่นำมาชำระคืนตามกำหนด
2. จำนวนยอดเงินต้นและดอกเบี้ย

4.6 ตัวชี้วัด : กองทุนสะสม

ข้อมูลที่ต้องการ

1. ยอดเงินกองทุนสะสม
2. การใช้ประโยชน์จากกองทุนสะสม

4.7 ตัวชี้วัด : การใช้เงินตามวัตถุประสงค์

ข้อมูลที่ต้องการ

1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์
2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์
3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์

4.8 ตัวชี้วัด : ทักษะชีวิตของชุมชนต่อกองทุน

ข้อมูลที่ต้องการ

1. ทักษะชีวิตต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. ทักษะชีวิตต่อกองทุน 1 ล้านบาท

4.9 ตัวชี้วัด : การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น
 2. กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น
 3. ปัจจัยที่ทำให้เกิดองค์กรเครือข่าย

4.10 ตัวชี้วัด : ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. การช่วยเหลือกันของชุมชน
 2. ความสามัคคี
 3. ความซื่อสัตย์
 4. ยกย่องคนทำความดี
 5. โอกาสในการหาความรู้
 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตนเองได้
 7. จำนวนครอบครัวที่อบอุ่น รักใคร่ปรองดอง
 8. การรวมกลุ่มตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน
 9. การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชน
 10. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
 11. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน

ระดับรายบุคคล

4.11 ตัวชี้วัด : ผลที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ ทั้งผลโดยตรงและโดยอ้อม

- ข้อมูลที่ต้องการ
1. ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
 2. ประสิทธิภาพบริหารเงินกู้ที่ได้มา
 3. ประสิทธิภาพการยอมรับจากชุมชน

(4). เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

1. การสังเกตและบันทึก เป็นการศึกษาสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
2. การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนองค์กรต่าง ๆ ตลอดจนคนในชุมชนทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
3. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน เป็นการจัดเวทีที่ต้องการรับฟังความคิดเห็นของหลายฝ่าย
4. การจัดเก็บข้อมูลโดยใช้รูปแบบของ บร. 1 – บร. 12

5. การใช้เครื่องมือที่มีอยู่แล้วของเครือข่ายองค์กรต่าง ๆ เช่น ข้อมูล กชช 2 ค , ข้อมูล จปฐ, ข้อมูลทะเบียน บัญชี ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

6. ใช้นหน่วยงานของราชการให้ข้อมูลเพิ่มเติม เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล , เทศบาล , พัฒนาชุมชน

(5). การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลของหมู่บ้าน ได้ดำเนินการดังนี้

1. ทำการสังเกตพฤติกรรมของคนในชุมชนและหมู่บ้าน ว่าในหมู่บ้านมีวิถีชีวิตลักษณะเป็นอย่างไร

2. ดำเนินการสัมภาษณ์ เป็นรายกรณี ได้แก่ ประธานกองทุนหมู่บ้าน , คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน , ผู้นำชุมชนองค์กรต่าง ๆ , สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและประชาชนทั่วไป

3. การสัมภาษณ์แบบกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการมีส่วนร่วม เช่น ร่วมการประชุมของกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

(6). การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากหัวข้อสนทนา ประกอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสนทนากับผู้มีส่วนร่วมในโครงการกองทุนหมู่บ้าน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นการบรรยายความคิดเห็น ประวัติความเป็นมาของชุมชน ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน นำมาสรุปความ เป็นต้น

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ จะอาศัยวิธีการทางสถิติประกอบการวิเคราะห์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลได้เป็นตัวเลข เช่น ค่าร้อยละ , ค่าความถี่ , ค่าเฉลี่ย เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

การติดตามการประเมินโครงการ เป็นกระบวนการติดตามกำกับที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาใช้ในการประเมิน และใช้อธิบายความสัมพันธ์ตลอดจนแนวโน้ม ของผลที่จะตามมา เพื่อต้องการทราบว่าผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของสารนิพนธ์ ดังนั้นจะมีวิธีการดำเนินงานได้ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการอันได้แก่
 - 5.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของคนในชุมชน ตามโครงการกองทุนหมู่บ้านว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด
 - 5.2 เพื่อได้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาหมู่บ้าน จากการศึกษาปฏิบัติงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 5.3 เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยทางด้านบวกและปัจจัยทางด้านลบ ว่าอะไรทำให้เกิดผลดี และอะไรทำให้เกิดอุปสรรค ปัญหา กับการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 5.4 เพื่อเป็นการกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ในการสร้างระดับความสามารถของคนในชุมชน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

เป็นการประเมินเพื่อใช้ประกอบการคาดการณ์ถึงผลการดำเนินโครงการ โดยการพิจารณาบริบทระดับประเทศและบริบทระดับท้องถิ่นที่มีอยู่

1.1 บริบทระดับประเทศ

เป็นการประเมินโดยภาพรวมของบริบทระดับประเทศ จะใช้หลักของการประเมินตาม

สภาพความเป็นจริงเป็นสำคัญ เช่น นโยบายปัญหาความยากจนของประเทศ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบันกับความเคลื่อนไหวและการเป็นหนี้สิน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

โดยภาพรวมอาชีพหลักของประชากรทั้งประเทศ ส่วนใหญ่คืออาชีพเกษตรกรรม ซึ่งจากเหตุการณ์ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำมีราคาถูกและต้นทุนมีราคาสูงขึ้น จนทำให้เกษตรกรต้องแบกรับภาระแต่เพียงผู้เดียว อีกทั้งปัจจุบันเกษตรกรยังจะขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีการเกษตรมาใช้ดำเนินการเพื่อให้เกิดผลในการใช้สูงสุด และความช่วยเหลือต่าง ๆ จากรัฐบาลมักจะล่าช้าหรือขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย ด้วยสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้เกษตรกรมีฐานะยากจน เกิดหนี้สินนอกระบบ ดอกเบี้ยสูง ทำให้เกษตรกรต้องแบกรับภาระหนี้สินถ้นตัว เกิดปัญหาขึ้นต่าง ๆ ตามมา

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

จากการที่รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนที่จะส่งเสริมให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยได้รับอนุมัติหลักการให้ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อแปรสภาพบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม เป็นธนาคารเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้กับ SMEs ทั้งในรูปแบบกู้และการค้าประกันสินเชื่อ ซึ่งรัฐบาลได้มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเร่งรัดปล่อยสินเชื่อให้กับ SMEs

รัฐบาลให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี สำหรับธุรกิจร่วมลงทุน (Venture Capital) เพื่อจูงใจให้นำเงินไปลงทุนในกิจการ SMEs ที่มีศักยภาพในการเติบโต จะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้เห็นความสำคัญของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและได้ส่งเสริมธุรกิจประเภทนี้อย่างจริงจัง ดังนั้นจะเห็นว่ามิหนว่ยงานต่าง ๆ มากมายทั้งในภาครัฐและเอกชนได้เข้ามามีบทบาทต่อการส่งเสริมธุรกิจ

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

จากเหตุการณ์เกิดภาวะการขาดดุลการค้าหลายฝ่ายมองว่าเกิดจากการที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่นิยมที่จะใช้สินค้าไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะนิยมอยู่ที่สินค้าที่มีตราสินค้าของต่างประเทศ อีกทั้งหลายฝ่ายมองว่ารัฐบาลควรจะต้องให้ความสำคัญกับการแปรรูปผลผลิตที่ทำในประเทศ พยายามส่งเสริมให้คนมานิยมใช้สินค้าที่ทำภายในประเทศมากขึ้นกว่านี้

1.1.4 สภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบัน

ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมของสังคมในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากสภาวะความเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็ว ที่มีการแข่งขันกันอย่างหนักในสังคมไทย ซึ่งคนในสังคมไทยส่วนมากก็ยังไม่สามารถจะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีความยุ่งยากซับซ้อนที่เรียกว่า การปรับตัวไม่ทันกันของวัฒนธรรม ซึ่งแสดงออกด้วย

การเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ความอ่อนแอของชุมชนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นระบบของสังคมไทยที่ได้ถูกปลูกฝังมาแต่เด็กในเรื่องต่าง ๆ ของสังคมไทยที่ยังขาดการพัฒนาให้ทันกับยุคสมัยในปัจจุบัน

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

จากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างต่อเนื่อง อันทำให้การเป็นหนี้เป็นสินของประชาชนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นผลจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ปัญหาราคาสินค้าตกต่ำ ต้นทุนในการผลิตสูงขาดแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการผลิต ปัญหาการกู้ยืมเงินนอกระบบทำให้ต้องจ่ายดอกเบี้ยสูง และปัญหาของค่าครองชีพที่สูงขึ้นอยู่ตลอดทำให้รายรับกับรายจ่ายไม่สมดุลกัน ทำให้รัฐบาลเห็นความสำคัญในข้อนี้ เพื่อบรรเทาปัญหาการกู้ยืมเงินนอกระบบจึงได้มีนโยบายกองทุนหมู่บ้านขึ้น ซึ่งช่วยได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ได้ช่วยให้การเป็นหนี้สินนั้นหมดไปเพราะวงเงินที่ถูกกำหนดนั้นไม่พอเพียงต่อความต้องการของประชาชน

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

ผลของการที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ สิ่งที่เห็นได้ชัดคือผลกระทบของสังคมคนชั้นล่างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะสังคมของคนชนบทที่เกิดปัญหามากมาย เพราะสินค้ามีราคาสูงขึ้น ค่าของชีพที่สูงขึ้น ที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเกิดจากการที่สังคมในท้องถิ่นชนบทถูกปลูกฝังนิสัยมาในสิ่งที่ผิด เช่น หาเงินมาได้ก็ไม่ทำงานรอเงินหมดแล้วค่อยไปทำ , ขาดการจัดการบริหารดูแลช่วยเหลือกัน , ขาดการพยายามหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนให้ทันกับยุคสมัย เป็นต้น

1.1.7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ เป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงของสังคมคนเมืองและสังคมชนบท เพราะการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ทันสมัยของโลกตะวันตกได้เข้ามาอย่างรวดเร็ว คนรุ่นใหม่ก็มักจะรับวัฒนธรรมและนิยมสินค้าจากต่างประเทศจากค่านิยมที่ต้องการไม่น้อยหน้าคนอื่นจนบางครั้งลืมวัฒนธรรมที่เป็นไทยไป ซึ่งบางครั้งก็เกิดจากการไม่เอาใจใส่ดูแลและการปลูกฝังสิ่งที่ผิดของผู้ใหญ่ให้กับเด็ก

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

หมู่บ้านชายเขา ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จากประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านชายเขา ในสมัยก่อนพื้นที่แถบนี้ยังไม่มีคนมาอาศัยอยู่มากเหมือนปัจจุบันบ้านแต่ละหลังอยู่ห่างกันมาก ซึ่งสมัยนั้นพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าดิบ มีต้นไม้มากเพราะยังไม่มีถนน ต่อ

มาได้มีการตัดป่าจับจองที่ดินเป็นป่าบุแล้วค่อยมาเป็นทุ่งหญ้า และที่แห่งนี้จะไม่มีแหล่งน้ำ นอกจากฤดูฝนที่จะมีน้ำตรงดินเขาชาวบ้านเรียกว่า “ถ้ำราง” จะมีใช้อยู่ระยะหนึ่ง และสมัยก่อนชาวบ้านที่นี่ยังไม่ได้ตั้งชื่อหมู่บ้าน พอมีคนมาอยู่มากขึ้นจึงมีการเรียกชื่อหมู่บ้านขึ้นเรียกว่า “ดินเขา” ซึ่งต่อมาชาวบ้านเห็นว่าชื่อนี้ฟังดูแล้วไม่เพราะ จึงเปลี่ยนใหม่เรียกว่า “หมู่บ้านชายเขา” และหมู่บ้านนี้ได้ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2527 หรือประมาณ 18 ปีมาแล้ว

คนกลุ่มแรกที่เข้ามาก่อตั้งหมู่บ้านชายเขา

1. นางคู่ น สมบูรณ์รุ่งเรือง
2. นายตั้ง ปราณีตพลกรัง
3. นางสาวภา ปราณีตพลกรัง
4. นายทอง พาณิชชอบ
6. นางจรรเลียง (ไม่ทราบนามสกุล)
7. นายผ่อง (ไม่ทราบนามสกุล)

คนกลุ่มแรกที่มาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากจังหวัด

1. สุพรรณบุรี , 2. อ่างทอง , 3. อโยธยา , 4. สระบุรี

สาเหตุที่แต่ละกลุ่มนี้อพยพมาเนื่องจากความยากจนจากถิ่นฐานที่เป็นอยู่ จึงได้อพยพมาหาที่ทำกิน มีที่ดินราคาถูกพอจะหาได้

อาชีพครั้งแรกของราษฎรที่อพยพมาอยู่หมู่บ้านคือการทำไร่เพียงอย่างเดียว ที่ปลูกมากคือ การปลูกข้าวโพด ที่เอาไปทำอาหารสัตว์และปลูกถั่วลิสงเป็นหลักอีกอย่าง ต่อมาในปี พ.ศ. 2507 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพราะมีพืชสวนเข้ามาจึงได้เลิกปลูกเปลี่ยนมาเป็นการปลูกน้อยหน่า , ทับทิม, กล้ายหอม และ พ.ศ. 2525 ได้เพิ่มการปลูกลิ้นจี่อีกอย่าง

ทางด้านสาธารณูปโภค เริ่มแรกถนนที่หมู่บ้านเป็นแบบทางเกวียน พอมาในปี พ.ศ. 2515 ได้มีถนนลูกรัง ความยาว 2,000 เมตร ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 ได้เป็นถนนลาดยางความยาว 1,900 เมตร ในส่วนของไฟฟ้าได้เข้ามาในหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2523 และประปา พ.ศ. 2542

1.2.2 สภาพปัจจุบันของหมู่บ้าน

ในหมู่บ้านชายเขามีจำนวนครัวเรือน 122 ครอบครั มีบ้าน 124 หลังคาเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมดจำนวน 405 คน แบ่งเป็นชาย 192 คน หญิง 213 คน พื้นที่ทางเหนือติดหมู่บ้านซำป่า พื้นที่ทางทิศตะวันออกติดหมู่บ้านมิตรภาพ พื้นที่ทางทิศตะวันตกติดเขตจังหวัดสระบุรี พื้นที่ทางทิศใต้ติดกับภูเขา ภายในหมู่บ้านมีวัดชื่อวัดมิตรภาพวนารม และโรงเรียนวัดมิตรภาพวนารม มีหอกระจายเสียงอยู่ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ทางด้านวัฒนธรรมมีผู้นำชุมชนส่วน

มากที่สุดอาวุโสจะเป็นผู้รู้ทางประเพณีของไทยโดยทั่วไปและคนส่วนมากในหมู่บ้านชายเขาจะนับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก สำหรับข้อมูลสภาพปัจจุบันมีรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรในหมู่บ้านชายเขา

ประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	192	47.4
หญิง	213	52.6
รวม	405	100

จากตารางที่จำนวนประชากรในหมู่บ้าน 405 คนเพศชายคิดเป็นร้อยละ 47.4 % เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 52.6 % แสดงให้เห็นว่าจำนวนเพศหญิงมากกว่าผู้ชาย

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1 วัน – 3 ปีเต็ม	11	2.7
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	16	4.0
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	33	8.1
12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	17	4.2
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	21	5.2
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	207	51.1
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	49	12.1
60 ปี 1 วันขึ้นไป	51	12.6
รวม	405	100

จากตารางที่ 2 จะแสดงให้เห็นว่าประชากรภายในหมู่บ้านชายเขา ที่มีจำนวนมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม คิดเป็นร้อยละ 51.1 ของประชากรทั้งหมด

1.2.3. ด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งหมู่บ้าน

ประชากรส่วนใหญ่ของหมู่บ้านชายเขาส่วนมากจะมาจากการทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก มีจำนวน 76 ครัวเรือนและรองลงมาจะเป็นอาชีพรับจ้างมีจำนวน 30 ครัวเรือน ซึ่งบางครั้งที่เว้นว่างจากการทำเกษตรแล้ว ก็จะรับจ้างทำอย่างอื่นด้วย ซึ่งจากการประเมินระบบเศรษฐกิจจะอยู่ในระดับดี ดังที่จะมีให้ดูในรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพคิดเป็นร้อยละ

อาชีพ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ค้าขาย	9	7.4
อาชีพทำสวน	76	62.3
รับราชการ	4	3.3
รับจ้าง	30	24.5
เลี้ยงสัตว์	3	2.5
รวม	122	100

จากตารางที่ 3 แสดงว่าครอบครัวส่วนใหญ่ในหมู่บ้านชายเขามีอาชีพทำสวนที่คิดเป็นร้อยละ 62.3 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

ตารางที่ 4 เป็นการวัดรายได้ของจำนวนครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ

รายได้ต่อปี	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1,000 – 5,000	-	-
5,001 – 10,000	-	-
10,001 – 20,000	1	0.9
20,001 – 30,000	5	4.1
30,001 – 50,000	38	31.1
50,001 – 100,000	78	63.9
รวม	122	100

จากตารางที่ 4 เป็นการแสดงว่าจำนวนครอบครัวในหมู่บ้านชายเขามีรายได้เฉลี่ย 50,000 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.9 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านชายเขา โดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านหมู่บ้านชายเขาส่วนใหญ่มีความเข้าใจในเรื่องกองทุนหมู่บ้าน ว่ารัฐบาลมีเงินกองทุนเข้ามาในหมู่บ้าน เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการลงทุนสร้างรายได้ บางส่วนที่ยังไม่เข้าใจ ผู้นำชุมชนได้จัดทำเวทีประชาคมขึ้นและมีเอกสารให้กับสมาชิกในการไปทำความเข้าใจด้วยตนเอง เพื่ออธิบายชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ให้เป็นที่เข้าใจกันทั่วถึงทุกครัวเรือนโดยให้ประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันรับผิดชอบในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยให้เงิน 1 ล้านบาทยังคงอยู่และเพิ่มขึ้นในปีต่อไป

2. เงิน 1 ล้านบาท ประชาชนทุกคนในหมู่บ้านชายเขา เข้าใจว่าเงิน 1 ล้านบาทไม่ได้อยู่ในมือของใครคนใดคนหนึ่งเท่านั้น แต่ทุกคนจะต้องเป็นเจ้าของเงินร่วมกันในการเก็บรักษาและให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้เงินจำนวนดังกล่าวคงอยู่ต่อไปและยังส่งเสริมให้เกิดการออมทรัพย์ การจัดการดูแลกันเอง

จุดเด่น - เงิน 1 ล้านบาทเป็นเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านช่วยให้ประชาชนนำเงินไปลงทุนในการพัฒนาอาชีพให้ดีขึ้นกว่าเดิม และมีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน

จุดด้อย - เงิน 1 ล้านบาทไม่เพียงพอต่อการขอกู้ของประชาชนในหมู่บ้าน ก่อให้เกิดภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชายเขา มีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และมีส่วนผลักดันให้ชาวบ้านเกิดความรู้ความเข้าใจและยังได้รับความไว้วางใจและพอใจกับความโปร่งใสในการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชายเขาถึงแม้ในระยะแรก ๆ จะยังมีปัญหาเรื่องการจัดทำระเบียบให้เหมาะสมกับหมู่บ้านอยู่บ้างแต่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านชายเขาก็ออมรับในมติของคณะกรรมการ

กองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการบริหารร่วมกัน อีกทั้งยังเป็นตัวเชื่อมการทำความเข้าใจในเรื่องกองทุนหมู่บ้านของชาวบ้านกับส่วนราชการ

2.1.2 ผลการประเมินที่เป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ได้แก่

- เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ทางคณะกรรมการหมู่บ้านชายเขาได้มีการเรียกประชุมสมาชิกผู้กู้เพื่อแจ้งเตือนถึงกำหนดการชำระคืนเงินกู้ยืมและการทำความเข้าใจในการชำระคืนเงินกู้ยืมให้ทราบล่วงหน้า เพื่อความสะดวกในการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ในกรณีที่ตั้งจ่ายเงินคืนเข้าบัญชีเงินล้าน

- ผู้สมัครขอกู้ ในกรณีที่ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้านชายเขาทางคณะกรรมการกองทุน ได้มีมติในที่ประชุมและได้แจ้งให้สมาชิกผู้กู้ทราบว่าในการขอกู้เงินกองทุนต้องระมัดระวังประสงศ์ให้ชัดเจนในการขอกู้

2.1.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้าน พบว่าได้ดำเนินการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้านชายเขา ประเด็นที่พิจารณาคือ การหาผู้ค้ำประกัน ผู้ที่มีฐานะปานกลางขึ้นไปจะไม่เกิดปัญหา แต่จะประสบปัญหามากสำหรับผู้มีฐานะยากจนหาคนค้ำประกันไม่ได้

2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน พบว่าผู้ที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว มีความเข้าใจในการทำบัญชี และมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ส่วนเงินสัจจะ ผู้รับผิดชอบได้นำมาฝากไว้ทุกเดือนและมีใบเสร็จให้แต่ยังไม่มีการปล่อยให้ผู้

2.1.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ผลโดยตรง พบว่ามีจำนวนประชาชนในหมู่บ้านให้ความสนใจมาก ผู้กู้ได้กู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ แต่ก็เกิดความขัดแย้งของคณะกรรมการกับผู้ขอกู้ยืมบางส่วนในเรื่องการไม่เข้าใจกัน

2. ผลกระทบโดยตรง เงินกองทุนที่ผู้กู้ได้ทำการกู้ยืมไปนั้น ในบางรายไม่ได้นำเงินไปใช้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ยืม เมื่อสอบถามผู้กู้ไม่บอกความจริงทั้งหมดเป็นผลทำให้การวิเคราะห์และสรุปผลเกิดความคลาดเคลื่อน ไม่เป็นจริง ซึ่งจะเป็ผลในการจัดทำแผนพัฒนาชนบทในระดับต่อไป

3. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่าประชาชนในหมู่บ้านเกิดความหวาดระแวง เนื่องจากเกรงกลัวการตรวจสอบในการใช้เงินกว่านำเงินไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือไม่ แต่โดยส่วนใหญ่ผู้กู้จะนำเงินไปซื้อปัจจัยทางการเกษตรโดยไม่เน้นถึงการสร้างรายได้

2.2.ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานการของผู้ดูแลราย

2.2.1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่าผู้มีส่วนใหญ่มีฐานะระดับปานกลาง ที่ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้านของเขา เพื่อนำเงินไปพัฒนาอาชีพที่สมาชิกผู้กู้ประกอบอาชีพในปัจจุบัน เนื่องจากดอกเบี้ยต่ำกว่าการกู้เงินนอกระบบ

ความรู้ความสามารถของผู้กู้ในการประกอบอาชีพ สามารถนำเงินที่ขอกู้จากกองทุนหมู่บ้านไปพัฒนาอาชีพที่ผู้กู้ทำอยู่ในปัจจุบันให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวในอนาคตต่อไป

2.2.2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

เงินที่ได้จากการกู้ยืมของกองทุนหมู่บ้านเขาพบว่า ส่วนใหญ่นำไปพัฒนาอาชีพ เช่น การนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ในแบบคำขอกู้ยืม แต่ก็จะมีบางส่วนบางรายที่ไม่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ยื่นไว้

2.2.3. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

กระบวนการในการทำงานของผู้กู้ยืม ถูกต้องและการจัดลำดับขั้นตอนของงานในการทำกิจการมีความเหมาะสม แต่ประสบปัญหาภัยแล้งและราคาผลผลิตตกต่ำ และส่วนใหญ่ไม่ได้ทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย การวิเคราะห์ประเมินต้นทุนกำไรของผู้กู้ ผู้กู้ไม่ได้กระทำอย่างสม่ำเสมอหรือบางคนก็ไม่ทำเลย และอีกปัญหาการหาตลาดที่เหมาะสม ผู้กู้ได้กระทำอย่างเหมาะสมน้อย เพราะยังขาดความรู้

2.2.4. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

- ผลโดยตรง - ผู้กู้สามารถนำเงินกู้ไปช่วยบรรเทาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพได้ แต่ถ้าผู้กู้ที่ได้ไปใช้ผิดประเภทก็จะสร้างปัญหาให้กับตนเอง

- ผลกระทบโดยตรง ผู้กู้ส่วนใหญ่ นำเงินกู้ที่ได้จากการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองไปชำระใช้คืนเงินกู้ยืมนอกระบบ

- ผลกระทบทางอ้อม พบว่าเมื่อผู้กู้ส่วนใหญ่ นำเงินกู้ที่ได้ไปใช้เงินกู้นอกระบบผู้กู้ก็จะไม่เกิดการเรียนรู้ที่จะนำเงิน ไปประกอบอาชีพหรือเพิ่มรายได้ในการทำงานแบบใหม่

3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

3.1 อาชีพการเลี้ยงไก่พื้นบ้าน ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่พันธุ์ไก่พื้นบ้าน ,อุปกรณ์การเลี้ยงไก่ และอาหารไก่

ปัจจัยนำเข้าเหล่านี้สามารถที่จะหาซื้อได้ที่หมู่บ้านอื่น เพราะในหมู่บ้านเขาไม่มีการผลิตและขาย โดยเฉพาะไก่พื้นบ้านตลาดที่จะหาซื้อจะอยู่ในวงแคบไม่กว้างนัก

ในส่วนกระบวนการที่ดี จำเป็นต้องหาตลาดในการจัดซื้อที่อยู่ใกล้สุดและมีคุณภาพในการดูแลรักษา ในกระบวนการจัดจำหน่ายต้องหาตลาดรองรับที่มีความแน่นอนและมีราคาสูงเมื่อถึงเวลาการจัดจำหน่าย

ผลผลิตของการเลี้ยงไก่พื้นบ้าน ได้แก่ ต้องรู้จักไก่พื้นบ้านเป็นอย่างดี มีการดูแลรักษาที่ดีและอาหารการกินที่ดี โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมการเลี้ยงต้องดี ก็จะได้ไก่ที่มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาด

3.2 อาชีพการปลูกดาวเรือง ปัจจัยนำเข้าที่ดีของการปลูกดาวเรืองต้องมีการเลือกซื้อวัตถุดิบที่ดีในการปลูก เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย

กระบวนการที่ในการปลูก ต้องมีการจัดเตรียมให้พร้อมทั้งในเรื่องของดิน เมล็ดพันธุ์ และวัสดุอุปกรณ์ในการปลูก ในส่วนของกระบวนการในการหาตลาดได้มีการรวมกลุ่มผู้ปลูกดาวเรืองด้วยกันกำหนดตลาดเป้าหมายร่วมกันในการไปจัดจำหน่าย เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองในตลาดและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการตลาดต่อกัน

ผลผลิตที่ดีในการปลูกดาวเรือง ต้องมีการดูแลที่ดีสม่ำเสมอ ผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดในเวลานั้น ๆ เพื่อให้ผลผลิตได้ราคาที่เหมาะสม

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติพบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่ากองทุนหมู่บ้านที่เป็นนโยบายของรัฐบาล เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้และแก้ปัญหา พัฒนาความคิดและเสริมสร้างศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พร้อมทั้งเสริมสร้างให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งชาวบ้านได้มีความกระตือรือร้นในเรื่องดังกล่าว ในการที่จะกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำเงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันให้ดีขึ้นกว่าเดิม

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมากขึ้น ทำให้เกิดการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปอย่างมีระบบ ซึ่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้จัดทำเอกสารในการตรวจสอบความโปร่งใส และการชี้แจงในที่ประชุมเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อสมาชิกให้ทราบ เปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและตรวจสอบบัญชี

4.1.3 เกิดการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า การที่รัฐบาลส่งเงินกองทุนหมู่บ้านลงมาในแต่ละหมู่บ้านให้บริหารจัดการเงินกองทุนกันเองนั้น โดยจะมีหน่วยงานของรัฐคอยให้คำแนะนำ

ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้การปรับตัวในการพัฒนาเพื่อให้ตัวเองอยู่รอดและกองทุนหมู่บ้านคงอยู่ตลอดไป

4.1.4. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า เมื่อประชาชนมีความอยู่ดีกินดีขึ้น ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ส่งผลให้คนในหมู่บ้านไม่ทิ้งถิ่นฐานไปทำงานในเมือง

4.2 ผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่าการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านระบบครอบครัวและชุมชนอย่างเห็นได้ชัดจากการที่ประชาชนเริ่มมีระบบการบริหารการใช้จ่ายของครอบครัวจากเงินกู้ยืม การแสดงความคิดเห็นรับฟังซึ่งกันและกันของคนในครอบครัว ในด้านระดับชุมชนก็มีการจัดการและวางแผนในการวางระบบขององค์กรของตน มีการกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน มีการระดมความคิดเห็น การดูแลกันและช่วยเหลือกันของคนในชุมชน

4.3 ปัจจัยทางด้านบวกและด้านลบที่เป็นผลดีและอุปสรรคการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพบว่า

4.3.1 ปัจจัยทางด้านบวก พบว่าเงิน 1 ล้านบาท ที่เข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจในระดับหมู่บ้าน ทำให้เกิดการเรียนรู้ระบบการบริหารจัดการของประชาชน เนื่องจากรัฐยังให้ความสำคัญของการจัดการดูแลกันเองของคนในชุมชน

4.3.2 ปัจจัยด้านลบ พบว่าสมาชิกผู้กู้เงินบางรายมักจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับเงินที่กู้ยืม โดยนำไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุน ฯ ที่คณะกรรมการกำหนดไว้ในการยื่นเรื่องขอกู้ยืม

4.4 การสร้างเครือข่ายขององค์กรเพื่อการเรียนรู้ พบว่า เกิดการรวมกลุ่มกันของคนในระดับหมู่บ้านและตำบลมีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้และแสดงความคิดเห็นบ่อยครั้งขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับองค์กรที่รัฐส่งมาช่วยการสนับสนุนการดำเนินงานของชาวบ้าน มีการให้ความร่วมมือสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรเพิ่มขึ้น เพื่อต้องการสร้างเครือข่ายให้เข้มแข็งและมีศักยภาพในการดำเนินงาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงได้ทำการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ หมู่บ้านชายเขา ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของคนในชุมชน ตามโครงการกองทุนหมู่บ้านว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาล ได้ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด
2. เพื่อได้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาหมู่บ้าน จากการปฏิบัติงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยทางด้านบวกและปัจจัยทางด้านลบ ว่าอะไรทำให้เกิดผลดี และอะไรทำให้เกิดอุปสรรคปัญหาต่อการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. เพื่อเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ในการสร้างระดับความสามารถของคนในชุมชน

2. วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาถึงความเข้าใจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และระเบียบต่าง ๆ ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ศึกษาทำความเข้าใจถึงสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่
3. กำหนดแหล่งเก็บข้อมูลและวิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล
4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบ บร. 1 – 12 และหาข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากตามแบบ บร.
5. หาข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา ทำการวิเคราะห์ ประเมินผลโครงการ ตามรูปแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam
6. ดำเนินการเขียนสารนิพนธ์ ตามแบบของหน่วยงานที่ได้กำหนดไว้

3. ผลการดำเนินการ

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลของการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชายเขาและรวมทั้งชาวบ้านในหมู่บ้านมีความเข้าใจดีในเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. กองทุน 1 ล้านบาทในหมู่บ้าน ประชาชนทุกคนในหมู่บ้านช่วยกันรับผิดชอบและช่วยกันนำเงินไปพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น และรักษาเงินให้คงอยู่

อภิปรายผลสรุป

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านชายเขา มี 4 ข้อ ได้แก่

1. การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านชายเขา เกิดจากความร่วมมือของชาวบ้านในหมู่บ้านและชาวบ้านในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนมากขึ้น

2. การมีปัจจัยต่าง ๆ ในหมู่บ้านชายเขา ที่ช่วยเป็นตัวส่งเสริมในการดำเนินงานบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านเป็นไปอย่างมีระบบและระเบียบ

3. มีการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเองของกองทุนหมู่บ้านชายเขา เปิดโอกาสให้สมาชิกในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนความรู้จากหมู่บ้านอื่นบ้าง เพื่อนำมาปรับปรุงในหมู่บ้านของตนเอง

4. มีความเข้มแข็งของชุมชนทั้งระดับครอบครัวและหมู่บ้าน จากการที่ประชาชนมีรายได้พึ่งพาตนเอง

2. ผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาหมู่บ้าน

1. เกิดการเรียนรู้ทางด้านการบริหารจัดการอย่างมีระบบ

2. เกิดการพัฒนาของประชาชนในการรวมตัวกันระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ของคนในชุมชน

3. เกิดการช่วยเหลือดูแลซึ่งและกัน จากกระบวนการของกองทุนหมู่บ้าน

3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

3.1 ปัจจัยด้านบวก

3.1.1 ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนความรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ ด้วยการนำประสบการณ์ของแต่ละคนมาใช้ให้ถูกทาง

3.1.2 จากการที่ประชาชนเป็นหนี้สินกับนายทุนนอกระบบที่ต้องเสียดอกเบี้ยแพงกว่าปกติในการเข้าระบบกองทุนหมู่บ้านทำให้ลดปัญหาการกู้เงินนอกระบบลดน้อยลง

3.1.3 มีการสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนต้องรับผิดชอบต่อเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นของส่วนรวมเพื่อให้หมู่บ้านเกิดความเข้มแข็งและความเจริญ

3.2 ปัจจัยด้านลบ

3.2.1 ประชาชนในหมู่บ้านบางส่วนที่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับเงินกองทุนหนึ่งล้าน ยังมีทัศนคติที่ไม่ดี ว่าเป็นการทำให้เกิดหนี้สิน ซึ่งส่งผลให้คนข้างเคียงมีทัศนคติที่ไม่ดีด้วย

3.2.2 ประชาชนในหมู่บ้านที่ทำอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ประสบปัญหาาราคาผลผลิตตกต่ำ ทำให้ต้นทุนสูง ทำให้เกิดปัญหาเป็นผลเชื่อมโยงถึงการชำระคืนเงินกู้

3.2.3 การนำเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้ ซึ่งเป็นจุดบกพร่องของคณะกรรมการ

4. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการลงปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านชายเขามีการรวมกลุ่มกันแลกเปลี่ยนความรู้ แต่ยังไม่มีการตั้งเป็นกลุ่มหรือองค์กรอย่างเป็นทางการในปัจจุบันนอกจากกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งผลของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านก็เริ่มมีความพยายามที่จะจัดตั้งองค์กรหรือกลุ่ม เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะ

2.1. การปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1.1. การบริหารการจัดการ ตรวจสอบ และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน

การจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนมีช่องโหว่ คือการวางระเบียบข้อบังคับและการจัดสรรผลประโยชน์ที่จะถามความเห็นของสมาชิกก่อนการตัดสินใจไม่ใช่การนำเอกสารมาให้ดูแล้วบอกว่าคณะกรรมการได้ตัดสินใจแล้ว

2.1.2. การแก้ไขระเบียบบางประการที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของหมู่บ้านชายเขา เช่น ระเบียบการกู้ยืมเงินที่ยังหาข้อตกลงยังไม่ได้

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านชายเขาคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีคณะกรรมการ 15 คน เป็นชาย 8 คน เป็นหญิง 7 คน ยังมีข้อมูลที่บกพร่องอยู่บ้าง เพราะเป็นโครงการใหม่สำหรับหมู่บ้านชายเขา เพื่อจะได้นำไปแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิม ดังนี้

2.2.1 การบริหารการจัดการกองทุนคณะกรรมการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในกองทุนหมู่บ้าน

2.2.2 คณะกรรมการปล่อยให้การทำงานเกือบทั้งหมดและการตัดสินใจเป็นของประธานกองทุนหมู่บ้านเพียงคนเดียว ควรต้องแบ่งรับภาระของประธานกองทุนและช่วยในการตัดสินใจเสนอความคิดเห็น

2.2.3 ฝ่ายตรวจสอบควรที่จะทำการตรวจอย่างจริงจังไม่ควรปล่อยให้ผู้กู้ยืมที่ได้เงินไปแล้วใช้จ่ายเงินจนหมดและไม่มีทุนในการดำรงชีพต่อเพราะการไม่ทำตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คณะกรรมการทั้งหมดควรจะมาช่วยกันคิดและเสนอให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาการตรวจสอบ

2.2.4 การบริหารการตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ คณะกรรมการควรที่จะให้อยู่บนฐานของความเป็นกลางให้มากกว่านี้ และความหนักแน่นในการปล่อยเงินกู้ เพื่อผลประโยชน์สูงสุดของหมู่บ้านและผู้ขอกู้ยืม

2.3. ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน ควรมีการให้ความรู้ในรูปแบบของอาชีพในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มทักษะในการเรียนรู้แก่ผู้กู้ยืมเพื่อเป็นทางเลือกในการไปประกอบอาชีพได้ หากอาชีพที่ประกอบอยู่ไม่ประสบความสำเร็จและหน่วยงานของรัฐความ จะมาให้ความรู้ส่งเสริมสนับสนุนให้จริงจังกว่านี้

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

2.4.1 ควรมีการวิจัยต่อไปเพื่อความต่อเนื่องในการติดตามผลและประเมินผลของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เข้มแข็งที่สุด ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านในอนาคตต่อไป

2.4.2 การทำการศึกษาค้นคว้าต่อควรจะใช้คนภายในหมู่บ้านโดยตรงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่ก็ควรที่จะนำคนที่มีความเป็นกลางที่สุดมาทำ

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. “คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ และการประเมินโครงการ” ปี 2544.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. “คู่มือการจัดเก็บข้อมูลความ
จำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และกชช 2 ค.” ปี 2544.

องค์การบริหารส่วนตำบลกลางดง. “แผนพัฒนาตำบล อบต.กลางดง” ปี 2544.

นายประเดิม เต็มมี ประธานกองทุนหมู่บ้านชายเขา. สัมภาษณ์, ธันวาคม 2544 - กันยายน 2545

สำนักมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักมาตรฐานการศึกษาอุดมศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย, “ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา”, หน้า 61-68. “ชุดวิชาการวิจัย
ชุมชน”, หน้า 49-50. “ชุดวิชาสารนิพนธ์”, หน้า 52-54.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง เกษตรตำบล คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

คณะกรรมการและประชาชนในหมู่บ้านชายเขา สัมภาษณ์, ธันวาคม 2544 - กันยายน 2545.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 9
2544”

ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). “รวมบทความทางการประเมินโครงการ”, 2544

หน้า 221-234

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี